

חובת משקיעים לעמוד בסטנדרט בינלאומי של זכויות אדם במסגרת בדיקות נאותות (HRDD)

ברצוננו להביא לידיעתכם כי קיימת עלייה בחשיפה המשפטית האפשרית של משקיעים עקב אי ביצוע בדיקות נאותות ואי בחינת העמידה והציות של הגוף המושקע לסטנדרטים בינלאומיים של זכויות אדם.

בתי המשפט בארה"ב אישרו לאחרונה את ניהולן של מספר תביעות על בסיס חוק מעשה הנוזיקין הזר (the Alien Tort Act). תביעות אלו התנהלו נגד גופי השקעה, בנקים, קרנות ואנשים פרטיים ("משקיעים"), בגין "תרומתם להפרת זכויות אדם ולפשעי מלחמה באזורי סכסוך", בין היתר בישראל ובסודן.¹ בבסיס טענות התובעים עומדת הטענה כי המשקיעים מסייעים ביוזעין להפרות של זכויות אדם, בעצם השקעתם הכלכלית, ולכן עליהם לשאת בנוק הנגרם כתוצאה מהפרות אלו.

על-פי העקרונות הכלליים של האו"ם ("UNGP") בנושא חבות בינלאומית של גופים עסקיים, גוף עסקי, לרבות משקיעים, נדרשים להימנע מלגרום, לתרום או להימצא בקשר ישיר עם הפרות של זכויות אדם. בהתאם, משקיעים נדרשים להימנע ממימון או מהשקעה בגורמים המפרים את הדין הבינלאומי ובפרט זכויות אדם. כך, גם השקעה ומימון חד פעמיים, או בסכומים נמוכים, עלולים להוביל לניסיון להטיל אחריות בינלאומית על משקיעים.

קשר עסקי ישיר (Directly Linked) הנוגע להפרה של הדין הבינלאומי, ובפרט לדיני זכויות אדם, הינו ככל הנראה הדרך המרכזית בה משקיעים, ובפרט משקיעים מוסדיים, עלולים לשאת באחריות בגין הפרות אלו (על-פי ה-UNGP ועל-פי הנחיות ה-OECD בעניין זה). בהתאם, החזקתן של מניות מיעוט, במסגרת פורטפוליו השקעות רחב, תהא מספקת על מנת לקבוע כי קיים קשר עסקי בין מחזיק המניות ובין ההפרה האמורה. לפיכך, הטלת האחריות אינה תלויה בגובה ההשקעה או תקופתה.

נדגיש כי לא רק משקיעים ישירים אלא גם משקיעים משניים, קרי, אלו אשר משקיעים או מממנים בעקיפין או באמצעות גוף עסקי אחר, עלולים לשאת באחריות בגין הפרות של הדין הבינלאומי ובפרט זכויות אדם, זאת בשל תרומתם, גם אם העקיפה, להפרות אלו.

לאחרונה נחקקו במדינות אירופאיות, כגון צרפת ופינלנד,² חוקים המסדירים כי במסגרת בדיקות נאותות תיבדק גם מדיניות הציות לזכויות אדם, ובפרט הפרות קיימות או שעלולות להתקיים ודרכי ההתמודדות עמן, לרבות מניעתן. על-פי חובה זו לביצוע בדיקת נאותות בנושא זכויות אדם (Human Rights Due Diligence – HRDD), על משקיעים בכלל, ובפרט משקיעים מוסדיים, לבחון האם יתכן כי אחד מהגופים העסקיים אשר הם משקיעים בהם מבצע הפרות מהותיות של זכויות אדם. כך למשל, התעוררה לאחרונה שאלה זו ביחס לקרן הממשלתית לפנסיות בנורבגיה (the

¹ *Al-Tamimi et al. v. Sheldon Adelson et al.* D.C. District Court of Appeal, No. 17-5207 (February 19, 2019); *Kashef et al. v. BNP Paribas SA* N.Y. Southern District Court of Appeals, No. 18-1304 (May 22, 2019).

² כך, גם באיטליה מוטלת אחריות פלילית על תאגידים אשר ביצעו במסגרת פועלם, ורווחתם, הפרות מהותיות של זכויות אדם.

Norwegian Government Pension Fund) אשר משקיעה במספר גופים עסקיים הפועלים מעבר לקו הירוק, ובפרט בגופים הקשורים ישירות להתיישבות הישראלית שם.

לאור זאת, גופים עסקיים הפועלים בישראל ובאזורי סכסוך אחרים, מוצאים ועלולים למצוא עצמם נשאלים על מדיניותם בנושא הדין הבינלאומי ובפרט זכויות אדם. זאת במסגרת בדיקות נאותות או בחינת המשך השקעות של משקיעים מוסדיים או קרנות הון אחרות. לעניין זה, לפי החזקה המונחת על-ידי חלק מהארגונים הבינלאומיים, ובפרט המועצה לזכויות אדם בגינבה (HRC), פעילות עסקית מעבר לקו הירוק ובפרט בקשר עם ההתיישבות הישראלית שם, מהווה בפני עצמה הפרה של הדין הבינלאומי ועשויה להגביר את הדרישה לפרטים בנושא במסגרת בדיקות נאותות כאמור.

עו"ד תום גל, המתמחה בדיני זכויות אדם וארגונים בינלאומיים, הצטרפה בשנה האחרונה למשרדנו. לעו"ד גל רקע עשיר בפעילות מול ארגוני או"ם ובתי-דין בינלאומיים, לרבות ג'נבה, פריז והאג, והיא מייעצת לארגונים, לחברות ולפרטיים בנושאי משפט בינלאומי. עו"ד גל משלימה בימים אלו דוקטורט באוניברסיטת ג'נבה בתחום המשפט הבינלאומי, ובעלת LL.M. (בהצטיינות) בזכויות אדם ודיני מלחמה מאוניברסיטת ג'נבה.

* * *

נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה ו/או הבהרה

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו למחלקת ליטיגציה תאגידית, מנהלית ותובענות ייצוגיות בטלפון 03-6089803 או לשותף האחראי על הטיפול בעניינכם במשרד גולדפרב זליגמן.